

קבלת החלטות

שלומי בניטה, מנהל בית אתגר ומחנך, ברנקו וייס
בית שמש

עבודתי עם תלמידים בעלי קשיי לימודים על כל גווניהם מעוררת בי תהיות רבות באשר לחיוניות של רמת הדרישות הגבוהה שאני מציב בפניהם. מדובר בתלמידים בעלי מוטיבציה נמוכה ללמידה, שרמת הציפיות הנמוכה שלהם מעצמם מושרשת בהם ברוב תחומי החיים. לי מובן מאליו שהשכלה בכלל והשכלה גבוהה בפרט הן "לחם והחמאה" של החיים, וזה המסר שאני מעביר מדי יום לתלמידיי. אך מדי פעם צפה ועולה בקרבי השאלה אם מערכת הציפיות שלי אינה גורמת לתלמידים נזק רגשי. זאת מאחר שמערכת הציפיות שלי אינה משקללת בתוכה את העובדה שמדובר במתבגרים שנסיונות חיים המורכבות הן הגורם למוטיבציה הנמוכה ללמידה, לתחושות הקשות כלפי הלימודים, ובהן חוסר אונים, ולדפוסי התנהגויות מורכבים.

נקודות המפגש שלי עם התלמידים עוררו בי לא פעם תהיות אם יש הגינות בציפייה שלי מתלמידיי להבין מונחים כגון קבלת החלטות, שינוי, הצבת יעדים וקבלת אחריות באותו אופן שאני מבין אותם. יש מקרים שאין צורך למהר לספרות המחקרית כדי לקבל תשובות על תהיות ומחשבות של אנשי חינוך; התשובה נמצאת בעבודה היומית עם התלמידים.

כזהו המקרה של ב', תלמיד כיתה י"ב באחת מכיתות האומץ בתיכון ברנקו וייס בית שמש. ב' הוא נער נבון ובעל יכולות לימודיות גבוהות. ברוב שנות לימודיו במערכת הבית-ספרית הוא התקשה למצות את יכולותיו עקב נסיבות חיים מורכבות. הוא אף התקשה להסתגל לאותה המערכת, ובהתאם לכך - השקעתו בתחום הלימודי הייתה ברובד השטחי בלבד.

במהלך שנת לימודיו בכיתה ט' קיבל ב' החלטה לעשות שינוי משמעותי בחייו. אמנם הוא עשה זאת בעידודם של אמו ושל צוות בית הספר, אך ההחלטה להציב לעצמו רף גבוה של הצלחה תוך הגדרה ברורה של היעדים הוא שואף אליהם הייתה לגמרי שלו.

מהיום הראשון ללימודיו בחטיבה העליונה הרשים ב' את הצוות החינוכי ברמת האחריות לתהליך למידתו, בסקרנות ובעניין הרבים שגילה בכל מקצועות הלימוד. ב' עמד על כך שייגש לבחינת הבגרות במתמטיקה במסגרת ארבע יחידות לימוד, וכך היה. הישגיו בלימודים גבוהים ותואמים בהחלט את רמת שאיפותיו ואת השקעתו. ב' מציין כי בכיתה י' הבין שההתמדה היא הנוסחה המנצחת להצלחה. בנוסף, הוא מדגיש את היכולת שלו להבין כי הצלחה בלימודים היא תוצאה ישירה של למידה מעבר לשעות הלימודים.

במהלך כיתה י"א החל ב' את תהליך גיוסו לצה"ל, והיה זה טבעי שהוא יכוון את עצמו להתגייס לאחת מהיחידות המובחרות. כהרגלו, הוא בחר להתמודד עם אתגרים קשים ולצאת מ"אזור הנוחות" שלו. בד בבד עם השתתפותו בגיבוש לשייטת 13, שנערך בתנאי מזג אוויר קשים ושעבר בהצלחה, ב' החל גם בתהליך מיון לקורס טיס. דפוסית התנהלותו בחיים והניסיון שצבר במערכת הבית-ספרית הובילו אותו להצלחה בגיבוש, והוא התקבל לקורס הנחשק ביותר בצה"ל.

סיפורו של ב' אינו המקרה היחיד שנתקלתי בו בקבלת החלטה מצד התלמיד לעשות שינוי. אני סבור כי סביבה שמעניקה לתלמיד תחושת ביטחון וחושפת את האפשרויות הרבות שפרוסות בפניו מאפשרת לו לעשות בחירות מושכלות. ■

שלומי בניטה, shlomiaviya@gmail.com